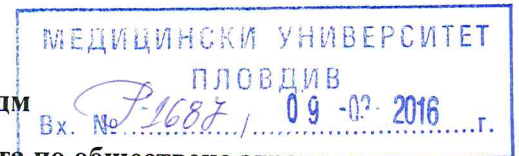

СТАНОВИЩЕ

от доц. Румяна Тодорова Янева, дм

Катедра по икономика на здравеопазването при Факултета по обществено здраве на
Медицински университет - София

(акад. дл., име, презиме, фамилия, н.ст. – научна организация)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'
професионално направление 7.4. *Обществено здраве*
докторска програма *Икономика на здравеопазването*

Автор: *Ралица Димитрова Райчева*

Форма на докторантурата: самостоятелна подготовка

Катедра: Социална медицина и обществено здраве

Тема: *Оценка на здравни технологии – изграждане на капацитет и институционализиране. Перспективи за България*

Научен ръководител: *проф. д-р Румен Стефанов Стефанов, дм – ФОЗ, МУ - Пловдив.*

(акад. дл., име, презиме, фамилия, н. ст. – научна организация)

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният комплект материали на хартиен /електронен носител е в съответствие с Чл.115 (1) от Процедура за придобиване на ОНС „доктор“ в МУ – Пловдив; Правилник на МУ-Пловдив от 06.11.2014 г. и включва следните документи:

- Заявление до Ректора на МУ-Пловдив за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд
- автобиография в европейски формат с подпис на докторанта
- нотариално заверено копие от диплома за висше образование
- заповеди за записване в докторантура, прекъсване на обучението (поради майчинство) и за продължаване на обучението; за отчисляване с право на защита
- заповед за провеждане на изпит от индивидуалния план и съответен протокол за издържан изпит или докторантски минимум по специалността
- протокол от катедрен съвет за предварително обсъждане на дисертационния труд и взетите решения за разкриване на процедура и за състав на научно жури
- дисертационен труд
- автореферат
- списък на научните публикации по темата на дисертацията
- копия на научните публикации
- списък на участията в научни форуми
- списък на забелязани цитирания
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи
- други документи, свързани с хода на процедурата

Докторантът е приложил 4 публикации и 2 научни съобщения.

Бележки и коментар по документите: Документите отговарят напълно на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Пловдив.

Представяне на докторанта с акцент върху биографични данни във връзка с процедурата:

Ралица Димитрова Райчева завършва магистърска програма по „Макроикономика“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (2000 г.), специалност икономист и специализация „Банково и застрахователно дело“.

След спечелване на конкурс към катедра „Здравен мениджмънт, икономика на здравеопазването и обща медицина“ в МУ Пловдив е назначена за асистент на 17.07.2010 г.

През януари 2011 г. е зачислена за специалност по „Икономика на здравеопазването“ към ФОЗ на МУ София. През 2013 г. придобива специалността и е квалифицирана като специалист по икономика на здравеопазването.

През април 2011 г. се присъединява към колектива на катедрата по „Социална медицина и обществено здраве“.

През март 2012 г. е зачислена към катедрата като докторант на самостоятелна подготовка. Темата на дисертацията е: „Оценка на здравни технологии – изграждане на капацитет и институционализиране. Перспективи за България“. Отчислена е с право на защита на 01.12.2015 г.

Към момента ас. Ралица Райчева е зачислена за специалност по „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“ и се обучава в ПУ „Паисий Хилендарски“ по магистърска програма „Управление на иновациите и изследователската дейност“.

2. Актуалност на тематиката

Актуалността на избраната тема на дисертационния труд се състои в следното:

- Понастоящем все повече нараства натиска върху здравните системи на стремително нарастващия брой иновативни здравни технологии. Резултатите от ОЗТ дейността имат отношение към пациентите, доставчиците на здравни услуги, законодателите и оказват влияние върху пазара на здравни технологии и посоката на здравната политика. Те представляват интерес поради техните мащабни последици за всички участници. Вземането на решение от ОЗТ структурите е съпроводено от прилагане на различен натиск от всяка от заинтересованите страни.

- Ограничените ресурси, стабилното нарастване на разходите за здравеопазване, в съчетание с глобалната тенденция за застаряващо население и технологичния напредък, допринасят за този натиск. Най-често процесите за определяне на приоритети в здравеопазването са свързани със здравните технологии.

- В България институционализирането на ОЗТ организация се намира в начална фаза на развитие, ключови бариери за което са финансирането и наемането на квалифициран персонал.

3. Познаване на проблема

Докторантката отлично познава състоянието на проблема. Доказателство за това са значителният брой използвани литературни източници, обстоятният преглед и компетентен анализ на материала, представен в литературния обзор, разглеждащ проблема в международен аспект. От представените за становище материали става ясно, че авторката

самостоятелно участва в подготовката, събирането на първична информация, анализа на резултатите, дискусията и формулирането на изводи, препоръки и приноси.

4. Методика на изследването

Избраната методика на научно изследване и анализ на събрания материал позволява постигането на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд. Детайлно и изчерпателно са описани използваните методи и това обосновава напълно валидността на резултатите. Приложената методика на изследване, включваща правилно определени предмет, единици и признаци на проучването, необходим брой анкетирани лица, гарантиращи репрезентативността на получените резултати и използваните социологически и статистически методи за обработка на информацията, като цяло отговаря на изискванията за научно изследване.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Представеният за становище дисертационен труд от Ралица Райчева е в общ обем от 237 стандартни страници. Илюстриран е с 30 таблици, 48 фигури, и 67 приложения. Литературната справка съдържа 481 източника, от които 466 на латиница и 15 на кирилица.

Структурата на дисертационния труд отговаря на изискванията.

Въведението напълно отразява значимостта и актуалността на разглеждания проблем.

В литературния обзор дисертантката представя еволюционното развитие на понятието „здравна технология“, задълбочено изследва историята на възникване, създаване на нормативна рамка и институционализирането на ОЗТ структурите в световен мащаб. Изпъква широката осведоменост на авторката по отношение на целта и обхвата на определянето на приоритетите и въздействието на препоръките на изследвания проблем.

Целта е точно и ясно формулирана, а задачите логично произтичат от нея и водят до реализирането ѝ.

Методиката на научното изследване е адекватна на целта и задачите. Описанието на използваните методи е задълбочено и детайлно, което обосновава напълно валидността на резултатите.

В собствените проучвания авторката извършва критичен анализ на резултатите от проведеното анкетно проучване, представено в 6 панела. Изтъкнато е значението на ползването на опита, генериран в други държави, ролята на консултативните експерни съвети и участието на заинтересованите страни от обхванатите ОЗТ структури. Дисертантката представя за първи път у нас задълбочен анализ на историческото развитие и актуалното състояние на ОЗТ организациите в България и очертава перспективи за тяхното изграждане. Най-същественят принос на направеното проучване е разработеният модел за изграждане на капацитет и институционализиране на ОЗТ практики, обхващащ макро-, мезо- и микро-средата.

На базата на проведеното проучване докторантката формулира 18 извода, изцяло съответстващи на поставените цел и задачи. Отправените препоръки са насочени към конкретните институции, отговорни за решаването на изведените проблеми.

Дисертантката извежда шест приноса, които доказват иновативния характер на извършеното изследване.

Приносният характер на дисертационния труд в теоретично отношение се състои както в направения анализ на средата и систематизиране на дейността на съществуващите ОЗТ структури, организации, агенции, звена и единици в глобален мащаб, така и на предоставените подробни насоки, които обхващат всички измерения на изграждането на капацитет и институционализиране на ОЗТ организация, имащи възможност да се използват като отправна точка за изграждане и развитие на ОЗТ дейността.

В практическо отношение приносният характер се състои в разработения интегративен модел за изграждане на ОЗТ капацитет – динамична рамка, обединяваща макро-, мезо- и микроравнищата, среда за развитие на ОЗТ процеса.

Практико-приложното значение е представено чрез адаптирането на изработения модел към средата на българското здравеопазване.

Конкретни препоръки са адресирани към МЗ, НЦОЗА, фармацевтичната индустрия, пациентските организации, ръководството на Факултетите по обществено здраве в страната и медиите с цел подпомагане и по-ефективно институционализиране на национална ОЗТ организация.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Във връзка с дисертационния труд са публикувани 4 статии в рецензирани научни списания, от които 3 международни, написани на английски език и 1 българско. Представени са 2 доклада на научни форуми – 1 в чужбина и 1 в България.

Дисертантката е самостоятелен автор на една публикация, първи автор е на две. Представените публикации и научни съобщения са свързани изцяло с проблематиката на дисертационния труд.

Дисертационният труд, представен за становище, получените резултати и формулираните приноси са лична заслуга на ас. Ралица Райчева.

Нямам критични забележки към проведеното изследване и предоставените материали.

Препоръчвам на дисертантката, базирайки се на задълбочените си теоретични знания и компетентност, да вземе дейно участие в разработването на магистърска програма за оценка на здравни технологии при Медицински университет – Пловдив.

7. Автореферат

Съдържанието и качеството на автореферата отразяват правилно най-същественото от дисертационния труд. Авторефератът е направен според изискванията и отразява основните резултати и изводи, постигнати в дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Пловдив. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания, приети във връзка с Правилника на МУ – Пловдив за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Ралица Димитрова Райчева **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Икономика на здравеопазването, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен 'доктор'** на Ралица Димитрова Райчева в докторска програма по Икономика на здравеопазването.

07.03.2016 г.

Изготвил становището: .....

доц. Румяна Янева, дм

(акад. дл., име и фамилия, н. ст.)